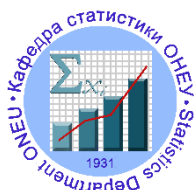

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 7

**Одеса
2021**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 7. – Одеса, ОНЕУ. – 2021. – 161 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Готліб І. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотосенкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Багірова К. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Біла Д. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Галан А. Я. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Гузінська А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Єзерська А. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Запиченко В. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Іванченко Т. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Криса К. М. – студентка факультету фінансів та банківської справи Одеського національного економічного університету,

Лукашєва А. Є. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Лупу А. Р. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Мельник С. А. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Осадчук Я. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Табунщик О. Г. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Ткач Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Хомколова В. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Шпілінова Є. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,
Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.
Яценко А. М. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Єзерська А.О., Самоєнкова О.В. Статистичне дослідження рівня екологічної безпеки атмосферного повітря України	6
Галан А.Я., Милашко О.Г. Статистичний аналіз туристопотoku в Україну	13
Білоус О.Ю., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз фінансових результатів діяльності підприємств України	20
Чайковська О.О., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз впливу факторів на рівень розвитку малого підприємництва в Україні	26
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз рівня людського розвитку в Україні та деяких країнах світу	33
Осадчук Я.В., Самоєнкова О.В. Міжнародні порівняння рівня освіти населення	40
Іванченко Т.А., Вітковська К.В. Особливості сучасного рівня життя по окремих регіонах України	49
Табунщик О.Г., Погорєлова Т.В. Аналіз розвитку та стану страхового ринку в Україні	56
Мельник С.А., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз витрат на охорону навколишнього середовища в Україні	63
Криса К.М., Погорєлова Т.В. Аналіз динаміки іпотечного кредитування в Україні	72
Іванченко Т.А., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз тарифних ставок в Україні	78
Яценко А.М., Вітковська К.В. Проблеми та демографічні прогнози для України	83
Шпілінова Є.А., Вітковська К.В. Сучасні тенденції дитячої смертності	88
Лукашєва А.Є., Вітковська К.В. Сучасні тенденції демографічної ситуації: регіональний аспект	94
Багірова К.Р., Вітковська К.В. Статистична оцінка життєвого рівня населення для окремих регіонів України	101
Іванченко Т.А., Готліб І.Г. Статистичний аналіз та прогнозування надходження інвестицій в економіці України	108

Лупу А.Р., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз проблем розвитку туристичної газулі в Україні та світі у 2021 році	120
Гузінська А.М., Ольвінська Ю.О. Сучасний аналіз тенденцій динаміки чисельності населення в Україні	125
Біла Д.В., Ольвінська Ю.О. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки України: проблеми та шляхи їх вирішення	131
Ткач Ю.І., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки середньої тривалості життя в Україні	140
Запіченко В.В., Ольвінська Ю.О. Відкриття ринку землі: проблеми та перспективи	150
Хомколова В.А., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки мінімальної заробітної плати в Україні	155

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТАРИФНИХ СТАВОК В УКРАЇНІ

Іванченко Т. А.¹, Погорєлова Т. В.²

¹ – студентка, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Іванченко Т. А., Погорєлова Т. В. Статистичний аналіз тарифних ставок в Україні. Обґрунтовано необхідність дослідження тарифних ставок в Україні. Проаналізовано в динаміці посадові оклади працівників бюджетної сфери за період з 2018 року по 2021 рік. Проведено порівняльний аналіз відносної швидкості зростання посадових окладів і інфляції. Розраховано точковий прогноз тарифних ставок на 2022 рік.

Ключові слова: тарифна ставка, заробітна плата, посадовий оклад, тарифна сітка, динаміка, швидкість зростання, прогноз.

Ivanchenko T. A., Pogorelova T. V. Statistical analysis of tariff rates in Ukraine. The necessity of research of tariff rates in Ukraine is substantiated. The salaries of public sector employees for the period from 2018 to 2021 are analyzed in the dynamics. A comparative analysis of the relative growth rate of salaries and inflation. The point forecast of tariff rates for 2022 is calculated.

Keywords: tariff rate, salary, framework, tariff grid, dynamics, growth rate, forecast.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Іванченко Т. А. Статистичний аналіз тарифних ставок в Україні [Текст] / Т. А. Іванченко, Т. В. Погорєлова // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 7.– Одеса, ОНЕУ. – 2021. – С. 78 – 82.

Питання оплати праці завжди є цікавим, особливо для самих працівників. У той же час працедавець зацікавлений у ефективній і мотивованій праці. Наразі існують різні форми оплати праці, однак тарифна – не втрачає своєї актуальності. Тому розуміння організації оплати праці в цілому і тарифної системи оплати праці зокрема є досить необхідним для сучасної людини.

Метою статті є статистичний аналіз тарифної системи оплати праці її елементів в Україні за період 2018-2021 рр. Зазначеними питаннями займалися Борсукова І.В., Буряк П.Ю., Гадзевич О.І., Гончаров В.Н., Головачов О.С., Григор'єва М.І., Додонов О.В., Долиніна Т.М., Дячун О.В., Калина А.В., Карпінський Б.А., Кірнос А.І., Колот А.М., Мазманова Б.Г., Махсма М.Б., Петров М.В., Радомський С.І., Радомська М.С.,

Ревенко Н.Ф., Сорокіна М.Є. та ін.

Відповідно до Закону України «Про оплату праці» заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [1].

Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства.

Форми і системи оплати праці, норми праці, розцінки, тарифні сітки, схеми посадових окладів, умови запровадження та розміри надбавок, доплат, премій, винагород та інших заохочувальних, компенсаційних і гарантійних виплат устанавлюються підприємствами в колективному договорі з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною, галузевими та територіальними угодами.

Основою організації оплати праці є тарифна система оплати праці, яка включає тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів і тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники).

Схеми посадових окладів застосовуються для оплати праці керівних, інженерно-технічних працівників і службовців. Схема посадових окладів – це перелік усіх посад, які існують у тій або іншій галузі господарювання з визначенням місячного посадового окладу. Посадові оклади встановлює власник або уповноважений ним орган відповідно до посади і кваліфікації працівника. За результатами атестації власник або уповноважений ним орган має право змінювати посадові оклади службовцям у межах, затверджених у встановленому порядку мінімальних і максимальних окладів на відповідній посаді.

Тарифно-кваліфікаційний довідник – це збірник тарифно-кваліфікаційних характеристик для всіх професій працівників, що згруповані в розділи за видами виробництва та робіт. Вони розробляються Міністерством праці та соціальної політики України. Кваліфікаційні характеристики містять положення про те, що повинен знати, вміти працівник, його завдання та обов'язки, кваліфікаційні вимоги, що ставляться до нього (освіта, стаж роботи тощо).

Тарифна система оплати праці використовується для розподілу робіт залежно від їхньої складності, а працівників залежно від їхньої кваліфікації та за розрядами тарифної сітки. Вона є основою формування та диференціації розмірів заробітної плати.

Відповідно до Закону України формування тарифної сітки (схеми посадових окладів) проводиться на основі тарифної ставки робітника першого розряду, яка встановлюється в розмірі, що перевищує законодавче встановлений розмір мінімальної заробітної плати, та міжкваліфікаційних (міжпосадових) співвідношень розмірів тарифних ставок (посадових окладів) [1].

Тарифна ставка – це норма оплати праці робітників відповідно до

спеціальності й кваліфікації за одиницю часу. Посадовий оклад – це норма оплати праці керівників, професіоналів, фахівців та технічних службовців за місяць [2].

Кваліфікаційні розряди підвищуються насамперед робітникам, що успішно виконують встановлені норми праці і сумлінно ставляться до своїх трудових обов'язків. Право на підвищення розряду мають робітники, що успішно виконують роботи більш високого розряду не менше трьох місяців і здали кваліфікаційний іспит. За грубе порушення технологічної дисципліни та інші серйозні порушення, які спричинили погіршення якості продукції, робітнику може бути знижено кваліфікацію на один розряд. Поновлення розряду проводиться в загальному порядку, але не раніше ніж через три місяці після його зниження.

Проаналізуємо посадові оклади працівників бюджетної сфери України за останні чотири роки [3].

Таблиця 1

Посадові оклади працівників бюджетної сфери, оплата праці яких здійснюється за Єдиною тарифною сіткою, за період 2018-2021 рр.

(дані на 01.01)

Розряд	Тарифні коефіцієнти	Посадовий оклад (тарифна ставка), грн.			
		2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік
1	1	1921	2094	2102	2670
2	1,09	2079	2267	2291	2910
3	1,18	2238	2440	2480	3151
4	1,27	2396	2613	2670	3391
5	1,36	2555	2785	2859	3631
...
20	3,64	6784	7396	7651	9719
21	3,85	7154	7799	8093	10280
22	4,06	7524	8203	8534	10840
23	4,27	7682	8376	8976	11401
24	4,36	7947	8664	9165	11641
25	4,51	8664	9444	9480	12042

За допомогою абсолютного і відносного приростів визначимо інтенсивність динамічних змін у оплати праці бюджетних закладів.

Так, у 2021 році порівняно з 2018 мінімальний посадовий оклад збільшився на 749 грн. або в 1,39 рази або на 39%, а максимальний – збільшився на 3 378 грн. або в 1,39 рази або на 39%.

Також слід відмітити, що за період 2018-2020 рр. мінімальний посадовий оклад щорічно збільшувався на 249,67 грн. або в 1,116 рази або на 11,6%, а максимальний – збільшувався на 1 126 грн. або в 1,116 рази або на 11,6%. Таким чином, відносні швидкості зростання посадових

окладів високого та низького розрядів співпадають.

Зауважимо, що індекс інфляції (тобто індекс споживчих цін) в Україні у січні 2021 склав 101,3%, а у січні 2020 року – 100,2%. Мінімальний посадовий оклад у січні 2021 року склав 2 670 грн., а у січні 2020 року – 2 102 грн.

Отже, у 2021 році порівняно з 2020 зростання мінімальної тарифної ставки випереджає ріст інфляції в 1,256 рази. Означений факт є позитивним для розвитку економіки країни та рівня добробуту населення. Окрім цього, податкові надходження до Державного бюджету також є постійними і в меншому ступені з'їдаються інфляцією.

Провівши статистичний прогноз мінімальної тарифної ставки на 2022 рік, можна ствержувати, що при умові збереження в майбутньому лінійної тенденції в 2022 році мінімальний посадовий оклад складе 2 986 грн. Маючи це значення, можна розрахувати посадові оклади і для інших тарифних розрядів (таблиця 2).

Таблиця 2

Прогнозні посадові оклади працівників бюджетної сфери України, оплата праці яких здійснюється за Єдиною тарифною сіткою, на 2022 рік

Розряд	Тарифні коефіцієнти	Посадовий оклад (тарифна ставка), грн.
		2022 рік
1	1	2986
2	1,09	3255
3	1,18	3523
4	1,27	3792
5	1,36	4061
...
20	3,64	10869
21	3,85	11496
22	4,06	12123
23	4,27	12750
24	4,36	13019
25	4,51	13467

На рисунку 1 відображено значення мінімальних та максимальних тарифних ставок [3], а також розраховані прогнозні рівні 2022 року.

Таким чином в 2022 році порівняно з 2021 роком посадовий оклад збільшиться на 12%. Але слід зазначити, що це лише теоретичний розрахунок, який не враховує ряд інших факторів. Фактично в 2022 році тарифна ставка зможе збільшитися більше, ніж на 12%, а може і менше.

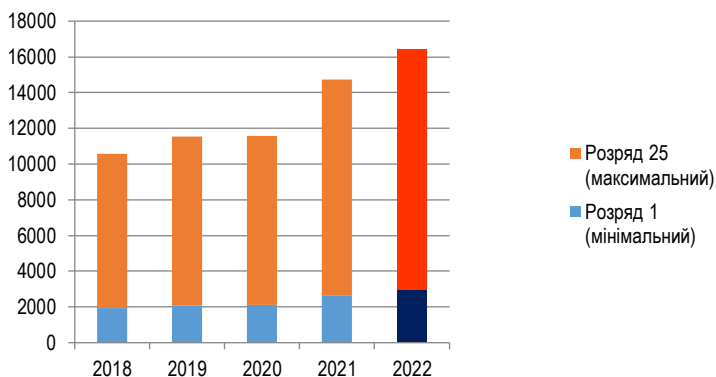

Рис. 1. Динаміка тарифних ставок та значення прогнозного 2022 року

Отже, провівши статистичний аналіз тарифних ставок за період 2018-2021 років, можна зробити висновок, що мінімальний посадовий оклад щорічно збільшувався на 249,67 грн. або на 11,6%, а максимальний – збільшувався на 1 126 грн. або на 11,6%. У 2021 році порівняно з 2020 зростання мінімальної тарифної ставки випереджає ріст інфляції в 1,256 рази. Також можна прогнозувати, що при умові збереження в майбутньому лінійної тенденції мінімальний посадовий оклад складе 2 986 грн.

Загалом тарифні ставки мають тенденцію до зростання, однак для детальнішого аналізу слід враховувати й інші фактори такі, як зміна споживчих цін, прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата вироблений ВВП і т.д.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про оплату праці» // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 108/95-ВР. Електронне посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text>
2. Міністерство соціальної політики. Про тарифну ставку та посадовий оклад / Мінсоцполітики. – Консультація, роз'яснення: «Праця і зарплата № 43» - 2015 р. - С.13.
3. Статистична інформація Державної служби статистики України. Електронне посилання: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Шульга Н. В. Сутність оплати праці, її форми і системи / Н. В. Шульга // Проблеми формування ринкової економіки : міжвід. наук. зб. / Київ. нац. екон. ун-т ; [редкол.: О. О. Бєляєв (відп. ред.) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2002. – Вип. 10. – С. 74-79.
5. Штик Ю. В. Організація оплати праці на підприємстві в сучасних умовах економічного розвитку України / Ю. В. Штик, І. І. Оголева // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. - 2014. - № 1. - С. 256-259.
6. Статистичне дослідження соціально-економічних і демографічних процесів: Монографія // За заг. ред. к.е.н., доцента Ю.О. Ольвінської. – Київ : ФОРМ Гуляєва В.М., 2021. – 207 с.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 7

Частина I

**Одеса
2021**